

Ти, БЪЛГАРИНО, ЗНАЙ СВОЯ РОД И ЕЗИК!

МАКЕДОНИЯ

СПИСАНИЕ ЗА ИСТОРИЯ, ПОЛИТИКА И КУЛТУРА

7 '94

Тодор АЛЕКСАНДРОВ

„ВМРО е национална организация; включва в себе си всички класи и съсловия, народи, поради което невъзможно е тя да стане класова или партийна...“

■ „ВМРО определя своето отношение към правителството и други политически фактори напълно самостоятелно, с оглед интересите на освободителното движение, освободено от каквато и да е зависимост. Тя не е позволявала

ОЩЕ ПРИЖИВЕ ТОЙ БЕ ЛЕГЕНДА И СИМВОЛ НА МАКЕДОНИЯ

Мария Александрова-Ковва, дъщеря на Тодор Александров, пред списание „Македония“

И хората, и аз самата приемаме баща ми като символ, като събирателна личност. Защото известно е, хиляди са тези, които дадоха живота си за Македония. За едни се знае малко, за други – повече, а за някои – нищо. Струва ми се, че няма човек, който би могъл да направи списък на хилядите загинали за свободата на поробената ни земя. Затова мисля, че всички, които се прекланят пред паметта

на баща ми, всъщност се прекланят пред тези неизвестни хора. Той е от малкото революционери, който е станал легенда приживе. Винаги, когато се срещам с близки на неизвестни революционери, ги моля да пишат спомени, да търсят документи за техния живот и дейност.

За моето поколение Македония е болка, с която живеем. Докато бяха живи баба и дядо, които се бяха преселили от Гев-

гели в София, у нас се говореше по цял ден за Македония. Игваха близки, вдовици на четници, хора, които търсеха помощ. Много от тях умираха с мечтата да видят отново своите родни места.

И аз дълго мечтаех да видя македонската земя, останала отвъд телените мрежи, но през изминалите петдесет години това бе трудно да стане. След много усилия ми разрешиха да се

СВЕТЕЦЪТ

На Тодор Александров
и учителите революционери от Македония

Текст Иван Кантуров

Музика Николай Ваклинов

Маршово

В'Ново се ло Шипско, момък се роди, свой-та
мла дост час та, с'кни га ос ве ти. Българ ски у
чи тел с'Ки рил ско "А" "Бе", род но то ни
сло во тръг ва да че те. То дор А лек сан
дров ра ло и о рач, ни ва та браз де ше
и де вем и в здрач.

Тодор Александров –
рало и орач,
нивата браздеше
и денем, и в здрач.

Слушаха бащите
минало, било.
Душеше душите
робското тегло.

С пушки и пищови
дигнаха глава,
рушиха престоли,
стряскаха света.

Тодор Александров
робите зове:
„За Македония
всичко да дадем!“

Гледа ни в очите,
стиска ни ръце
и на нас говори
с грейнало лице:

„Ражда се зората,
идват светли дни.
Виждам свободата –
ний ще победим!“

Тодор Александров –
истински борец!
Падна, но възкръсна –
български светец!

В Ново село, Шипско,
момък се роди.
Своята младост чиста
с книга освети.

Български учител
с кирилско А, Бе
родното ни слово
тръгна да чете.

...мачка в група за екскурзия до
Скопие и Охрид. Не мога да опи-
...ни това, което чувствах, като
...там. Това може би е чув-
...което само един Вярващ
...когато изпитва, когато
...изпитанието на Христос. Ид-
...идаче на гроба на баща ми да падна и да целувам
...баща ми да падна и да целувам
...лята. Аз и досега се вълнувам,
...когато ходя в Горна Джумая или
...Костендил. Тези градове са
...близката ни с нашата Македо-
...ния. Те са свързани с детство-
...но ми. Когато се правеха пани-
...ици на баща ми, оставахме в
...Горна Джумая по няколко дни.
...Това бе един град със задушевна
...атмосфера.

На времето бе цяло събитие
да се отиде на гроба на баща
ми. Преспивахме в Свети Врач,
после в Мелник. Рано сутринта
ни качваха на катъри и коне и
по тесни пътечки, покрай
страшни пропасти стигахме до
гроба. Там в деня на убийството,
31 август, се събираха хиляди хо-
ра. Моят спомен от самото по-
гребение, макар че бях само на
четири и половина години, е ярък.
Помня разветите черни знамена.
Това беше траур за много хора.

Неведнъж са ме питали спом-
ням ли си образа на баща ми.
През седемгодишния семеен жи-
вот на моите родители, по гу-
мите на майка ми, те общо че-
тири месеца са били заедно. За-
това неговият образ по-скоро е
изграден в съзнанието ми от,
разказите на мама, баба и дядо,
на негови съратници, от мно-
гото снимки, както и от пис-
мата, които е писал до майка
ми и нас, децата. Те бяха на-
писани със симпатично мастило.
По-късно майка ми ги изгори, за
да ни спести неприятности.

След убийството на баща ми
бе създаден фонд „Тодор Але-
ксандров“. Средства се набираха
главно от продажба на ка-
лендари и с помощта на еми-
гранти от Америка. Тези пари
бяха използвани за издръжка на
семейството ни, с тях ни на-
правиха и хубава къща в София.
Благодарение на тази помощ за-
върших американски колеж, а
след това следвах английска фи-
лология.

Навсякъде в България хората
се отнасяха с много обич към
нашето семейство. Спомням си,
по препоръка на лекарите през
1925 година майка ми ни заведе
на море – на Св. Константин
край Варна. Вечер ходехме да се
храним в казиното. Всеки път,
щом се появехме, оркестърът
започваше да свири „Изгрей,
зора на свободата“. Всички в за-
ведението запяваха. Хората се
вълнуваха, споменът за Тодор
Александров разпалваше патри-
отичните им чувства...

След девети септември 1944
изживяхме тежки години. Преди
това през март 1944 година при
бомбардировките на София
къщата ни изгоря. Новата власт
подложи на репресии близките
ни. Сестрата на баща ми беше
изпратена на лагер. Мъжът ми
попадна в затвора. Но все пак
имаше хора в горните слоеве на
властта, които пачеха баща ми
и закриляха семейството ни, за
което сме им много благодарни.
За жалост, въпреки че баща ми
загина за българщината в Ма-
кедония, не бяха малко онези,
които се отнасяха с презрение
към нас. Въпреки че знаех, че вся-
ка дума ми се следи, не се стра-
хувах, често казвах това, което
мислех. Един ден кадровичката в
службата ме попита: „Др. Коева,
защо не влезеш в партията?“ Тя,
изглежда, мислеше, че като го-
воря по-свободно, сигурно имам
як гръб. Синът ми има интересен
случай – по време на военна ко-
мисия лекарят го попитал: „Ти,
момче, нещо... да имаш револю-
ционерни в рода си?“ Той отго-
ворил: „Може би искате да каже-
те нещо за дядо ми?“ „Е, да, хай-
де, обличай се и чети история
на БКП...“

Щастлива съм, че доживях от-
ново свободно хората да изра-
зят почитта си към баща ми.
Сега гробът му е възстановен
и всеки може да отиде и да се
поклони пред паметта на заги-
налите за свободата на Маке-
дония. Аз приемам неговия гроб
като символ на трагедията и
величието на македонските ре-
волюционери.

Записала Кр. ДИМИТРОВА

ПА
ПРО

Имам
нови ки
логия и
тени и
този п
когато
вам, че
зен и в
казвам
да е съ
добър,
И та
ме жи
хубаво
ри, хуб
дили о
дрей П
хубав
пак д
„Неде
кемвр
добри
отрон
век: „
стоен
кръв,
прол
Та
досто
Е, до
нява
вид,
вина
че
сетн
Запа
В
за З
как
звъ
Ка
те
кам
ха
ня
им
не
пр
те
к
на
д
м
к
м
т
б
с